

Języki i metody programowania I

dr inż. Piotr Szwed
Katedra Informatyki Stosowanej
C2, pok. 403

e-mail: pszwed@agh.edu.pl

<http://home.agh.edu.pl/~pszwed/>

Aktualizacja: 2012-11-30

5. Deklaracje i typy

5. Deklaracje i typy

Wprowadzenie

- W języku C przy deklaracji obiektów (zmiennych, funkcji) wymagane jest podanie ich typów:

```
type-specifier var;
```

```
type-specifier foo(/*lista parametrów */)
```

- Wyrażenie `type-specifier` może być:
 - Typem wbudowanym
void, char, short, int, long, double, signed, unsigned.
 - Pełną deklaracją nowego typu lub
 - Identyfikatorem typu zadeklarowanego wcześniej

Rodzaje typów 1

- **Typy wbudowane**

Zmienne mogą one przechowywać pojedyncze wartości całkowite lub zmiennoprzecinkowe.

Reprezentacja danych (liczba bajtów, ich kolejność, kolejność bitów) jest uzależniona od architektury sprzętowej.

Zazwyczaj liczby ze znakiem (np.: `int`) reprezentowane w kodzie uzupełnień do 2.

- **Tablice**

Są to uporządkowane zbiory (kolekcje) elementów tego samego typu.

Brak kontroli rozmiarów tablicy.

Rodzaje typów 2

- **Wskaźniki**

Wartościami zmiennych wskaźnikowych są adresy innych zmiennych. Za ich pomocą można modyfikować wartości wskazywanych zmiennych.

Wskaźniki są typem całkowitoliczbowym (zazwyczaj długość `long`, czyli 4b na platformie 32bitowej, 8b na platformie 64-bitowej).

- **Typy wyliczeniowe**

Zmienne wyliczeniowe są zawsze typu całkowitego. Przechowują one wartość będącą elementem pewnego zbioru. Poszczególne elementy zbioru są identyfikowane przez nazwę

Rodzaje typów 3

- **Struktury**

Typy złożone, będące zgrupowaniem zmiennych innych (prostszych) typów.

Zmienne składowe (pola) mogą być typami wbudowanymi, tablicami lub typami zdefiniowanymi przez użytkownika.

- **Unie**

Mogą przechowywać wartości różnych typów. Pamięć dla pól składowych pokrywa się.

Unie oszczędnie korzystają z pamięci, ale są kłopotliwe w użyciu.

W językach obiektowych unii praktycznie nie stosuje się.

Typy wyliczeniowe 1

- Typy wyliczeniowe definiują zbiory wartości. Każdy z elementów zbioru jest jednoznacznie identyfikowany przez nazwę.
- Użycie typów wyliczeniowych jest alternatywą do wykorzystania preprocesora.

```
#define BOOL      int

#define FALSE     0
#define TRUE      1

BOOL positive(int i)
{
    if(i<=0) return FALSE;
    return TRUE;
}
```

Typy wyliczeniowe 2

Specyfikacje typu wyliczeniowego mają postać:

enum [tag] {enumerator-list}

deklaruje nowy typ

[**enum**] tag

odwołanie do zadeklarowanego wcześniej typu o nazwie „enum tag”

enumerator-list

jest listą identyfikatorów oddzielonych przecinkami,
każdemu elementowi listy można nadawać unikalne
stałe wartości całkowitoliczbowe

Typy wyliczeniowe 3 - przykład

```
enum BOOL {FALSE=0, TRUE}; // deklaruje typ BOOL

BOOL positive(int i)
{
    if(i<=0) return FALSE;
    return TRUE;
}

enum color {red,green,blue} _blue=blue;
enum color _red=red;
```

Typy wyliczeniowe 4 - przykład

```
enum {false=0,bad=0,fail=0,true=1,good=1,ok=1};

int main() {

    printf("%d\n",false);
    printf("%d\n",bad);
    printf("%d\n",fail);
    printf("%d\n",true);
    printf("%d\n",good);
    printf("%d\n",ok);

    return 0;
}
```

Wartości przypisane stałym mogą powtarzać się.

Typy wyliczeniowe 5 - przykład

```
enum {ok=0,err1,err2=1,err3,err4};
```

```
#define str(A) #A
```

```
int main() {
```

```
    printf("%s = %d\n",str(ok),ok);  
    printf("%s = %d\n",str(err1),err1);  
    printf("%s = %d\n",str(err2),err2);  
    printf("%s = %d\n",str(err3),err3);  
    printf("%s = %d\n",str(err1),err4);
```

```
    return 0;
```

```
}
```

```
#define str(A) #A
```

Makro preprocesora zamieniające argument na tekst...

Kompilator przydziela kolejne wartości, nie dbając o unikalność

```
ok = 0  
err1 = 1  
err2 = 1  
err3 = 2  
err1 = 3
```

Typy wyliczeniowe 6 - przykład

```
enum Direction{north=0,south,west,east};

void printDir(enum Direction dir)
{
    switch(dir) {
        case north: printf("north");break;
        case south: printf("south");break;
        case west:  printf("west");break;
        case east:  printf("east");break;
    }
}

int main() {
    for(int i=0;i<4;i++){
        printDir((Direction)i);
        // wymagane rzutowanie
        printf("\n");
    }
}
```

deklaruje typ
'enum Direction' =
Direction

Tablice 1

- Tablice są to uporządkowane ciągi danych tego samego typu zajmujące ciągły obszar pamięci.
- Zazwyczaj tablice mają stały rozmiar określony w momencie ich deklaracji (wyjątek C99).
- Dostęp do wybranych elementów tablic realizowany jest za pośrednictwem operatora `[]`. Wewnątrz nawiasów `[]` podawany jest indeks elementu.
- Elementy tablic są indeksowane od 0 do $size - 1$, gdzie $size$ jest rozmiarem tablicy

Tablice 2

Deklaracja tablicy ma postać:

```
type-specifier name[const-expression]
```

lub

```
type-specifier name[]
```

`type-specifier`

definiuje typ elementów

`name`

nazwa tablicy

`const-expression`

określa rozmiar tablicy, musi być dodatnią stałą całkowitą (wyjątek C99).

Tablice 3 - przykłady

```
int a[10];

#define SIZE 100
double tab[100];

#define X 100
#define Y 50
double tab[X*Y];
```

- Jeżeli definiuje się tablice o stałych rozmiarach dobrym zwyczajem jest użycie symbolu stałej preprocesora. Upraszcza to ewentualne zmiany.
- Rozmiary tablic mogą być zdefiniowane jako wyrażenia obliczane w czasie kompilacji.

Tablice 4

Deklaracja tablicy z pominięciem rozmiaru może się pojawić jako:

- formalny parametr funkcji,
`void foo(int a[],int size)`
`{`
`}`
- odwołanie do tablicy zdefiniowanej w innym miejscu programu,
`extern int b[];`
- deklaracja połączona z inicjalizacją.
`int a[]={0,1,2,3,4,5,6,7,8,9};`

Tablice 5 - elementy

a[0]	a[1]	a[2]	a[3]	a[4]	a[5]	a[6]	a[7]	a[8]	a[9]

- Przykład: `int a[10];`
- Elementy tablic indeksowane są od 0
- Wyrażenie `name[integral-expression]`, np.: `a[7]` identyfikuje element tablicy
- Element tablicy jest traktowany jak zmienna typu użytego w deklaracji tablicy. Może być ona czytana, modyfikowana. Np.:
 - o `printf("a[%d]=%d", i, a[i]);`
 - o `a[i]++;`

Tablice 6

- Indeks tablicy `integral-expression` może być dowolnym wyrażeniem typu całkowitoliczbowego.
- Podczas kompilacji i **wykonania** nie jest sprawdzana poprawność zakresu indeksów tablicy. Odpowiedzialność spoczywa na programiście.
- Wskazane jest stosować typowe wzorce iteracji z pętlą `for`:

```
#define SIZE 10
int a[SIZE];
int i;

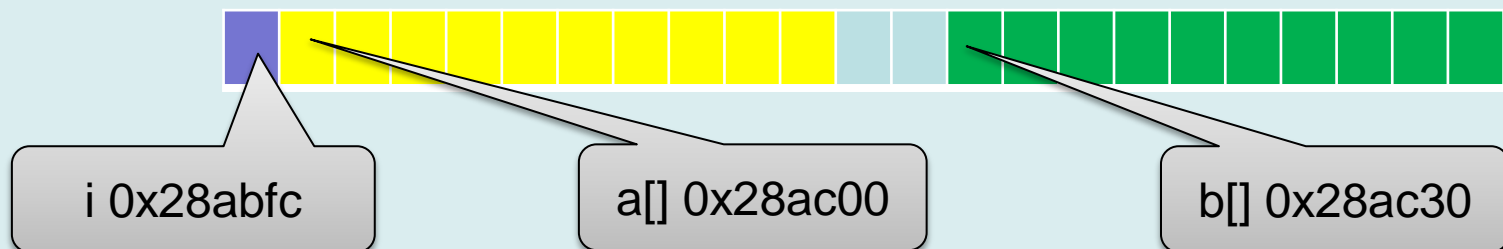
for (i=0; i<SIZE; i++)
    a[i]=2*i+1;
for (i=0; i<SIZE; i++)
    printf("%d ", a[i]);
```

Tablice 7

- W przypadku przekroczenia zakresu, program może zachowywać się w sposób losowy, np. nadpisywać wartości innych zmiennych...

```
int main() {  
    int b[10], a[10], i;  
  
    for (i=0; i<10; i++) b[i]=0;  
  
    for (i=0; i<20; i++) a[i]=2*i+1; // błędny zakres  
  
    for (i=0; i<10; i++) printf("b[%d]=%d ", i, b[i]);  
  
    return 0;  
}
```

Tablice 8 - analiza


```
int main() {  
    int b[10], a[10], i;  
  
    printf("b=%p a=%p &i=%p\n", &b[0], &a[0], &i);  
    for(i=0; i<10; i++) b[i]=0;  
  
    for(i=0; i<20; i++) a[i]=2*i+1;  
  
    for(i=0; i<10; i++) printf("b[%d]=%d ", i, b[i]);  
    return 0;  
}
```

Drukuje adresy

Nadpisuje część
tablicy b[]

```
b=0x28ac30 a=0x28ac00 &i=0x28abfc  
b[0]=25 b[1]=27 b[2]=29 b[3]=31 b[4]=33 b[5]=35 b[6]=37  
b[7]=39 b[8]=0 b[9]=0
```

Tablice - wyrażenia indeks. 1

- Indeks tablicy może być dowolnym wyrażeniem

```
#define ROWS 4
#define COLS 5

int main() {

    int tab[ROWS*COLS];
    int i,j;

    srand(time(NULL)); // stdlib.h i time.h
    for(i=0;i<ROWS;i++)
        for(j=0;j<COLS;j++)
            tab[i*COLS+j]=rand()%100;

    for(i=0;i<ROWS;i++){
        for(j=0;j<COLS;j++)
            printf("%d\t",tab[i*COLS+j]);
        printf("\n");
    }
    return 0;
}
```

29	30	85	20	72
24	61	42	62	8
24	82	74	54	24
27	67	37	11	2

Tablice - wyrażenia indeks. 2

Raczej należy unikać efektów ubocznych...

```
#define SIZE 10
int main() {

    int i=0, a[SIZE];
    while(i<SIZE) a[i++] = 2*i+1;
    while(i<SIZE) a[i] = 2*++i+1;
    while(i<SIZE) a[i] = 2*i+++1;
    return 0;
}
```

Lepiej...

```
while(i<SIZE) {
    a[i] = 2*i+1;
    i++;
}
```

Tablice – inicjalizacja 1

- Podczas deklaracji zmiennej typu tablicowego możliwe jest nadanie wartości początkowych.
- Wyrażenie inicjujące tablicy ma postać listy stałych wyrażen oddzielonych przecinkami

```
int a[5]={1,2,3,4,5,};
```

Można umieścić nadmiarowy przecinek na końcu

```
int b[10]={1,2,3,4}
```

Reszta tablicy zostanie uzupełniona zerami

```
int c[]={1,2,2*2,2*2*2,2*2*2*2,};
```

Kompilator obliczy rozmiary tablicy

Tablice - inicjalizacja 2

- W C99 możliwe jest wskazanie wybranych elementów i nadanie im wartości (ang. *designated initializer*).
- Pozostałe elementy będą miały wartość 0

```
#define SIZE 10

int main() {

    int i=0, tab[SIZE]={ [0] = 1, [5]=21, [9] = 10 };
    for(i=0;i<SIZE;i++)printf("%d ", tab[i]);
    return 0;
}
```

1 0 0 0 0 21 0 0 0 10

Tablice - sizeof

- Operator **sizeof** zwraca rozmiar typu danych lub zmiennej określonego typu.
- W przypadku zadeklarowanej tablicy, dla której przydzielona została pamięć, za pomocą operatora **sizeof** można określić ile bajtów zajmuje tablica.
- Dla deklaracji: `Type tab[SIZE];`
operator zwróci `sizeof(type) * SIZE`
- Jeżeli rozmiar tablicy nie jest jawnie podany, wyrażenie `sizeof tab / sizeof tab[0]` pozwala na obliczenie liczby jej elementów.

```
int main() {  
  
    int i=0, tab[]={ [0] = 1, [5]=21, [6] = 10 };  
    printf("Liczba elementow tablicy %d ",  
           sizeof tab/sizeof tab[0]);  
    return 0;  
}
```

Liczba elementow tablicy 7

Tablice i funkcje 1

- Deklarowanie tablic, jako parametrów funkcji i przekazywanie ich, jako argumentów jest kłopotliwe. Kompilator przekazuje do funkcji jedynie adres początku tablicy.
- Brak wbudowanego mechanizmu, który pozwoliłby przekazać informacje, gdzie tablica kończy się.

```
#define SIZE 10
```

```
void printT(int tab[SIZE]) {  
    int i;  
    for (i=0; i<SIZE; i++) printf("%d ", tab[i]);  
}
```

```
int main() {
```

```
    int tab[SIZE]={1,2,3,4};  
    printT(tab);  
    return 0;
```

```
}
```

Umawiamy się: tablice mają 10 elementów

1 2 3 4 0 0 0 0 0 0

Tablice i funkcje 2

- Wewnątrz funkcji nie można obliczyć rozmiaru tablicy za pomocą operatora `sizeof`.

```
#define SIZE 10

void printT(int tab[SIZE]) {
    int i;
    for (i=0; i<sizeof tab/sizeof tab[0]; i++)
        printf("%d ", tab[i]);
}

int main() {

    int tab[SIZE]={1,2,3,4, [10]=-1};
    printT(tab);
    return 0;
}
```

1 (32bit)

1 2 (64bit)

Tablice i funkcje 3

- Wybieramy specjalną wartość (ang. *sentinel*) oznaczającą koniec tablicy (nie jest ona znaczącym elementem tablicy).
- Kłopotliwe, trzeba zawsze pamiętać o zwiększeniu rozmiaru...

```
void printToSentinel(int tab[])
{
    int i;
    for (i=0; tab[i]>=0; i++)
        printf("%d ", tab[i]);
}
```

```
int main() {

    int tab[]={1,2,3,4,[10]=-1};
    printToSentinel(tab);
    return 0;
}
```

1 2 3 4 0 0 0 0 0 0

Tablice i funkcje 4

- Najczęściej do funkcji przekazywany jest rozmiar tablicy.
- Przykład

```
int maxElement(int t[],int size)
{
    int max;
    int i;
    max = t[0];
    for(i=1;i<size;i++){
        if(max<t[i])max = t[i];
    }
    return max;
}
```

Tablice i funkcje 5

- Inna wersja

```
#include <limits.h>

int maxElement2(int t[], int size)
{
    int max=INT_MIN; //=(-2147483647 - 1)
    int i;
    for(i=0; i<size; i++) {
        if(max<t[i]) max = t[i];
    }
    return max;
}
```

Tablice i funkcje 6

- Funkcja nie może zwrócić tablicy (ciągłego obszaru pamięci zawierającego elementy).
- Funkcja może zwrócić adres tablicy, ale pojawia się problem przydziału pamięci.

```
int *returnTable(void) {  
    int tab[]={1,2,3,4};  
    return tab;  
}
```

```
main.c: In function `returnTable':  
main.c:20: warning: function returns address of local  
variable
```

Tablice i funkcje 7

W typowych implementacjach, funkcja rzadko zwraca tablicę. Najczęściej przekazuje się ją z zewnątrz, a funkcja wypełnia ją wartościami.

```
void sum(double a[], double b[], double r[], int size){  
    int i;  
    for(i=0;i<size;i++) r[i]=a[i]+b[i];  
}
```

Jak odróżnić parametr obliczany od wejściowego? Dodając **const**.

```
void sum(  
    const double a[],    // tylko do odczytu  
    const double b[],    // tylko do odczytu  
    double r[],          // obliczane  
    int size){  
    int i;  
    for(i=0;i<size;i++) r[i]=a[i]+b[i];  
}
```


Tablice wielowymiarowe 1

Tablice wielowymiarowe deklarowane są jako

```
type-specifier name [const-expr] [const-expr] ...
```

W przypadku dwuwymiarowym jest to deklaracja postaci

```
TYPE name [row-count] [col-count]
```

Elementy tablic dwuwymiarowych są rozmieszczane kolejno wierszami.

Tablice wielowymiarowe 2 - przykład

Deklaracja:

```
int a[2][3]
```

- Logiczne rozmieszczenie elementów tablicy:

a[0][0]	a[0][1]	a[0][2]
a[1][0]	a[1][1]	a[1][2]

- Fizyczne rozmieszczenie elementów tablicy:

a[0][0]	a[0][1]	a[0][2]	a[1][0]	a[1][1]	a[1][2]
---------	---------	---------	---------	---------	---------

Tablice wielowymiarowe 3 - przykład

```
#define ROWS 2
#define COLS 3

int main()
{
    int a[ROWS][COLS];
    int i,j;
    for(i=0;i< ROWS;i++)
        for(j=0;j<COLS;j++)
            a[i][j]=COLS*i+j;
    for(i=0;i<ROWS;i++)
        for(j=0;j<COLS;j++)
            printf("a[%d][%d]=%d address = %d\n",
                i,j, a[i][j], &a[i][j]);
    return 0;
}
```

```
a[0][0]=0 address = 2686752
a[0][1]=1 address = 2686756
a[0][2]=2 address = 2686760
a[1][0]=3 address = 2686764
a[1][1]=4 address = 2686768
a[1][2]=5 address = 2686772
```

Tablice wielowymiarowe 4

- Jeżeli parametrem funkcji jest tablica, przekazywany jest wyłącznie adres początku tablicy.
- W przypadku tablic dwuwymiarowych, kompilator nie wie, gdzie należy podzielić ciąg danych na wiersze.

```
void zero(int tab[][], int rows, int cols){  
    int i,j;  
    for(i=0;i<rows;i++)  
        for(j=0;j<cols;j++)  
            tab[i][j]=0;  
}
```

```
main.c: In function `zero':  
main.c:22: error: invalid use of array with unspecified  
bounds
```

Tablice wielowymiarowe 5

Dwa możliwe rozwiązania (trzecie wykorzystujące VLA: dalej)

```
void zero_3(int tab[][3], int rows, int cols){  
    int i,j;  
    for(i=0;i<rows;i++)  
        for(j=0;j<cols;j++)  
            tab[i][j]=0;  
}
```

Deklarujemy jawnie: tablica ma 3 kolumny

```
void zero_1D(int tab[], int rows, int cols){  
    int i,j;  
    for(i=0;i<rows;i++)  
        for(j=0;j<cols;j++)  
            tab[i*cols+j]=0;  
}
```

Stosujemy tablicę jednowymiarową i przeliczamy indeksy,

Tablice wielowymiarowe 6 - inicjalizacja

- Inicjalizując tablice wielowymiarowe podaje się kolejne wiersze.
- Wewnętrzne nawiasy separujące wiersze można pominąć.
- Można również stosować desygatory

```
int days_in_month[2][12] = {
    {31, 28, 31, 30, 31, 30, 31, 31, 30, 31, 30, 31},
    {31, 29, 31, 30, 31, 30, 31, 31, 30, 31, 30, 31}
};

char* text_matrix[2][2]
={ [0][0]="ala", [0][1]="ma", [1][0]="kota" };

void p() {
    int i, j;
    for(i=0; i<2; i++) {
        for(j=0; j<2; j++)
            if(text_matrix[i][j])
                printf("%s ", text_matrix[i][j]);
    }
}
```

Tablice o zmiennych rozmiarach 1

- Standard C99 wprowadził nową konstrukcję – tablice o zmiennych rozmiarach (VLA – *Variable Length Arrays*).
- Rozmiary tablic są określane w trakcie wykonania programu (są one zmiennymi lub wyrażeniami, których wartości nie da się obliczyć w trakcie kompilacji).
- Pamięć dla tablic o zmiennych rozmiarach przydzielana jest na stosie. Nie da się zadeklarować jako VLA tablic statycznych (globalnych i z przypisanym modyfikatorem `static`)

Tablice o zmiennych rozmiarach 2 – przykład 1

```
void printFibo(int n) {  
    int i;  
  
    int tab[n];  
  
    tab[0]=1;  
    tab[1]=1;  
    for(i=2;i<n;i++) tab[i]=tab[i-1]+tab[i-2];  
    for(i=0;i<n;i++) printf("%d ", tab[i]);  
}  
  
int main()  
{  
    printFibo(10);  
    return 0;  
}
```

int tab[n];
Rozmiar tablicy jest
określony przez formalny
parametr funkcji.

1 1 2 3 5 8 13 21 34 55

Tablice o zmiennych rozmiarach 3 – przykład 2

```
int main()
{
    int n,i,sum=0;
    printf("\tsp:%u\n",get_sp());

    printf("Podaj liczbe elementow:");
    scanf("%d",&n);

    int tab[n];

    printf("\tsp:%u\n",get_sp());
    printf("\nPodaj kolejne elementy:");
    for(i=0;i<n;i++) scanf("%d",&tab[i]);

    for(i=0;i<n;i++) sum=sum+tab[i];

    printf("Suma wynosi %d\n",sum);
    return 0;
}
```

Przed i po zadeklarowaniu tablicy drukowany jest wskaźnik stosu.

Rozmiar tablicy jest odczytywany ze standardowego wejścia.

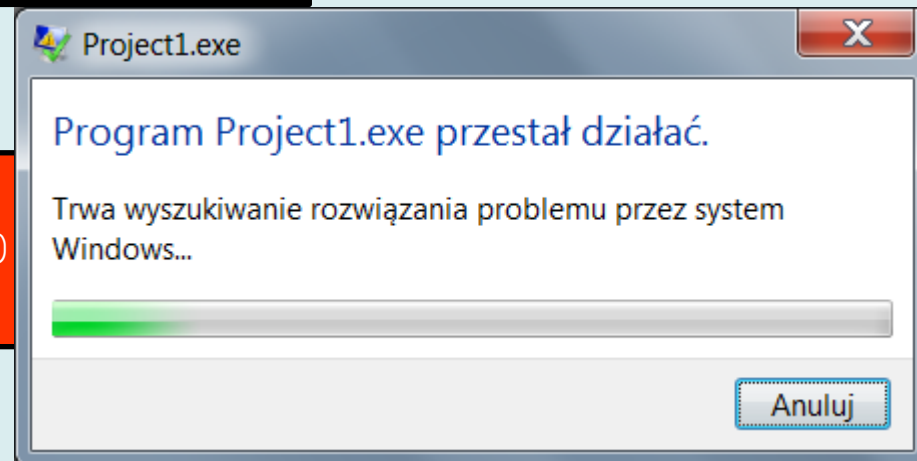
Tablice o zmiennych rozmiarach 4 – przykład 2

```
// odczyt wskaźnika stosu
unsigned get_sp() {
    register unsigned esp __asm__ ("esp");
    return esp+8;          // korekta
}
```

```
sp:2686736
Podaj liczbe elementow:4
sp:2686704

Podaj kolejne elementy: 1 2 3 4
Suma wynosi 10
```

```
sp:2686736
Podaj liczbe elementow:10000000
```


Tablice o zmiennych rozmiarach 5

Wątpliwości

- Co stanie się, jeżeli wywołamy funkcję `printFibo()` z niewłaściwymi argumentami : -5, 0, 1, 1000000
- Zmienne rozmiary tablic mogą pochodzić z zewnątrz. Konieczna dodatkowa kontrola.
- Znacznie bezpieczniejszym rozwiązaniem jest dynamiczna alokacja pamięci – dostęp do GB, a nie MB
- Wiele kompilatorów (w tym Visual Studio 2010) nie implementuje tego mechanizmu. Kompilacja przykładu z funkcją `printFibo()`.

```
1>main.c (7): error C2057: expected constant expression
1>main.c (7): error C2466: cannot allocate an array of constant size 0
1>main.c (7): error C2133: 'tab' : unknown size
1>
1>Build FAILED.
```

Tablice o zmiennych rozmiarach 6 😊

```
void mul(int rows, int cols, double r[rows],
const double a[rows][cols], const double v[cols]) {
    int i, j;
    for(i=0; i<rows; i++) {
        r[i]=0;
        for(j=0; j<cols; j++)
            r[i]=r[i]+a[i][j]*v[j];
    }
}
```

Rozmiary tablic r, a i v są określone przez formalne parametry rows i cols

```
int main() {
    double a[4][4]=
    { [0][0]=1, [1][1]=1, [2][2]=1, [3][3]=1, };
    double r[4], v[4]={1,2,3,4};
    int i;
    mul(4,4,r,a,v);
    for(i=0; i<4; i++) printf("%.1f ", r[i]);
    return 0;
}
```

1.0 2.0 3.0 4.0

Co należy zapamiętać

- Deklaracja tablic
- Indeksowanie od 0 do *rozmiar-1*
- Pętle `for (i=0 ; i<size ; i++) tab[i]...`
- Inicjalizacja tablic
- Wyrażenie `sizeof tab/sizeof tab[0]`
- Organizacja pamięci dla tablic dwuwymiarowych
- Blaski i cienie tablic o zmiennych rozmiarach

Struktury 1

Struktury są konstrukcją umożliwiającą grupowanie zmiennych, które razem opisują pewien obiekt modelowany w programie. Zmienne te nazywane są polami (ang. *field*, *member*).

```
struct osoba
{
    char imie[32];
    char nazwisko[32];
    int wiek;
};

struct complex
{
    double re, im;
} solution;
```

Struktury 2

Specyfikacje typu strukturalnego mają postać:

```
struct [tag] { struct-declaration-list }
```

Deklaracja nowego typu

```
struct tag
```

Odwołanie do zadeklarowanego wcześniej typu o nazwie „struct tag”.

```
struct-declaration-list
```

Jest listą deklaracji pól struktury. Wewnątrz struktury można deklarować pola dowolnego typu poza typem `void`.

Można także zadeklarować zmienną typu strukturalnego (podstrukturę).

Struktury 3

Deklaracja zmiennych typu strukturalnego

Deklarując pola typu strukturalnego nie możemy ich inicjować. Poniższa deklaracja jest więc nieprawidłowa:

```
struct complex {  
    double re=0;  
    double im =0;  
}
```


Struktury 4

- Deklarując zmienną typu strukturalnego możemy inicjować jej pola podając listę stałych odpowiedniego typu

```
struct complex
{
    double re;
    double im ;
} solution = {0.0,0.0} ;

struct complex vector = {1.0,0.0};
```

Struktury 5

```
enum Color {red,green,blue};

struct circle
{
    double xcenter, ycenter, radius;
    enum Color color;
} aCircle = {0.0, 0.0, 10.0, red};
```

- Uwaga: nazwą typu strukturalnego jest 'struct tag' a nie 'tag'.

```
struct circle _circle; // deklaracja poprawna
circle _circle; // deklaracja niepoprawna
```

Struktury 6

Dostęp do pól struktury

- Pola struktury są identyfikowane poprzez podanie ich nazwy (identyfikatora). Nazwy te muszą być unikalne w kontekście struktury, natomiast mogą być użyte w innych strukturach lub jako nazwy zmiennych lub funkcji.
- Dostęp do pól zmiennej typu strukturalnego realizowany jest za pomocą **operatora kropkowego** (ang. *dot operator*).

Struktury 7

```
void foo()  
{  
    struct circle aCircle;  
    aCircle.xcenter = 0.0;  
    aCircle.ycenter = 0.0;  
    aCircle.radius = 10.0;  
    aCircle.color = red;  
    ...  
    printf("Circle (%f %f) %f %d",  
           aCircle.xcenter,  
           aCircle.ycenter,  
           aCircle.radius,  
           aCircle.color) ;  
}
```

Wyrażenie `aCircle.xcenter` identyfikuje pole `xcenter` wewnątrz pamięci przydzielonej dla zmiennej `aCircle`.

Struktury 8

Przydział pamięci dla zmiennych strukturalnych

Jeżeli deklarujemy zmienną typu strukturalnego, wówczas

- możemy spodziewać się, że pamięć dla poszczególnych pól zostanie przydzielona w kolejności zgodnej z deklaracją typu
- nie możemy oczekiwać, że pola struktury zajmą ciągły obszar pamięci.

Sposób przydziału pamięci jest powiązany ściśle z architekturą sprzętową.

Standardowo, rozmiar pamięci komputera podawany jest w **bajtach**.

Pojęciem związanym z architekturą sprzętową jest długość **słowa maszynowego** odpowiadająca szerokości magistrali danych.

Struktury 9

Długość słowa to:

- 1 bajt dla procesorów 8-bitowych
- 2 bajty dla procesorów 16-bitowych
- 4 bajty dla procesorów 32-bitowych
- 4 bajty dla danych (8 bajtów dla adresów) dla procesorów 64-bitowych

Jeżeli zmienne (w tym pola struktur) są umieszczane w pamięci pod adresami będącymi początkami słów maszynowych, wówczas dostęp do nich jest znacznie szybszy, ponieważ jest dokonywany w jednym cyklu pamięci. W typowym przypadku kompilator C/C++ będzie rozmieszczał pola struktur na granicy słów maszynowych. Inny sposób rozmieszczenia pól struktur wymaga ustawienia specyficznych opcji kompilatora.

Struktury 10

- Czy suma rozmiarów pól jest równa rozmiarowi struktury? Z reguły nie...

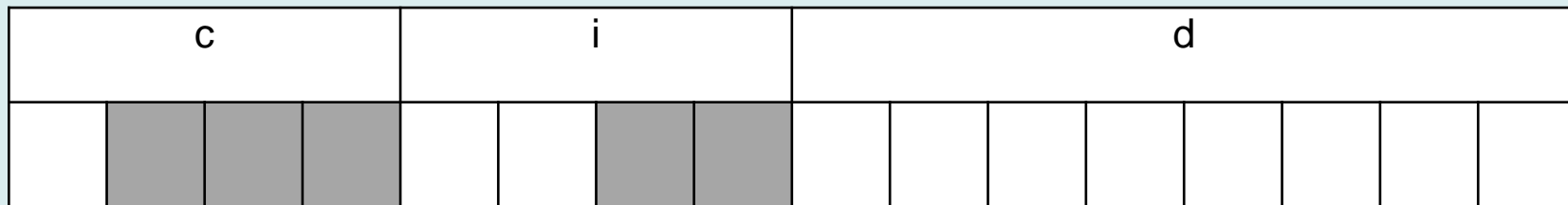
```
int main()
{
    struct {
        char c;
        short i;
        double d;
    } v;
    printf("%lu %lu\n",
        sizeof(v),

        sizeof(char)+sizeof(short)+sizeof(double));
    return 0;
}
```

Struktury 11

Prawdopodobne rozmieszczenie pól struktury.
Szare prostokąty oznaczają nieużywane bajty.

```
struct {  
    char c;  
    short i;  
    double d;  
};
```


Pola bitowe 1

- Pola bitowe są to całkowitoliczbowe pola struktur (także unii), których wielkość jest ograniczona do zadanej liczby bitów.
- Użycie pól bitowych jest bardziej oszczędne niż stosowanie zmiennych całkowitych (`int`, `short`, `long`).
- Składnia:

`type-specifier tag : constant-expression`

`type-specifier:`

`[signed | unsigned] int | short | long`

`tag:`

`nazwa pola (opcjonalna)`

`constant-expression:`

`określa liczbę bitów`

Pola bitowe 2

- Przykład

```
struct
{
    unsigned short icon : 8;
    unsigned short color : 4;
    unsigned short underline : 1;
    unsigned short blink : 1;
}screen[25][80]
```

- `icon` – znak do wyświetlenia
- `color` – 16 kolorów
- `underline`, `blink` – dodatkowe atrybuty znaku.

Wszystkie pola mieszczą się w 16 bitach.

Pola bitowe 3

- Wielkość pól bitowych nie może przekraczać wielkości typu podstawowego:
- Pole bitowe bez nazwy jest używane dla wyrównania bitów
- Pole bitowe zerowej wielkości bez nazwy zapewnia wyrównanie do granic typu całkowitego `int`.
- Dostęp do pól bitowych realizuje się za pomocą operatora kropkowego (`.`) .

Unie 1

Unie stanowią zgrupowanie zmiennych.

W odróżnieniu od struktur, pola unii zajmują ten sam obszar pamięci.

Zasady deklaracji są analogiczne, jak dla struktur.

Składnia

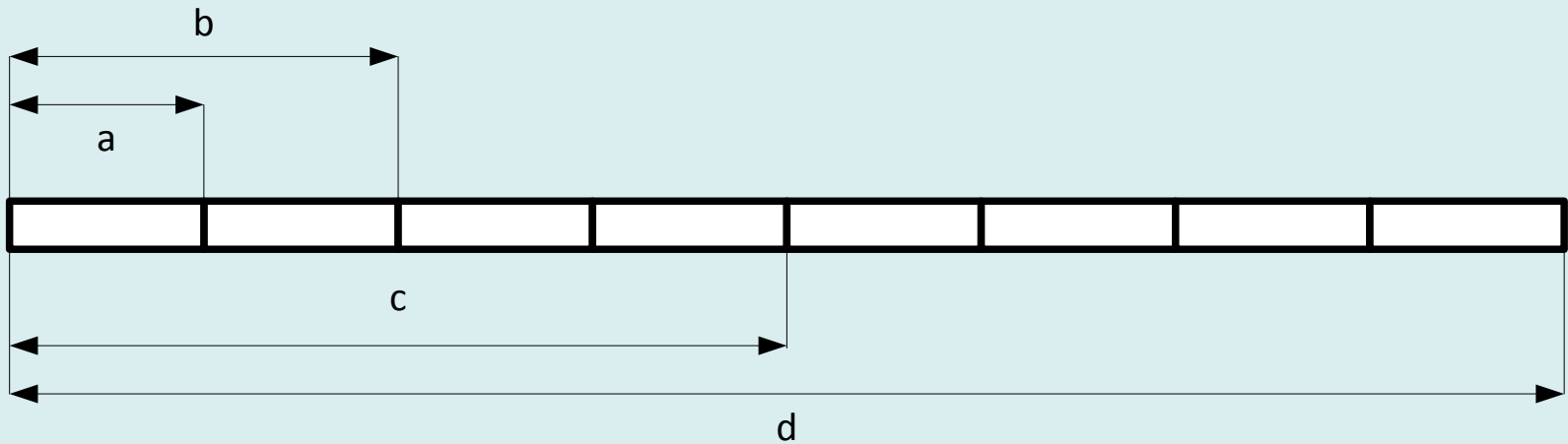
```
union [tag] { union-declaration-list }
```

union-declaration-list

jest listą pól unii

Unie 2 – organizacja pamięci

```
union  
{  
    char a;  
    short b;  
    int c;  
    double d;  
} x;
```


Unie 3

- Dostęp do pól unii realizowany jest za pomocą operatora kropkowego.
- Programista korzystający z unii jest odpowiedzialny za poprawną realizację dostępu do pól unii. Zazwyczaj wiąże się to z koniecznością zapisania dodatkowej informacji o typie elementów składowanych w unii.
- Poniższy kod jest raczej błędny:

```
x.a='a';  
printf("%f", x.d);
```

```
union  
{  
    char a;  
    short b;  
    int c;  
    double d;  
} x;
```

Unie 4 - przykład

Typowym zastosowaniem unii jest spłaszczenie hierarchii obiektów.

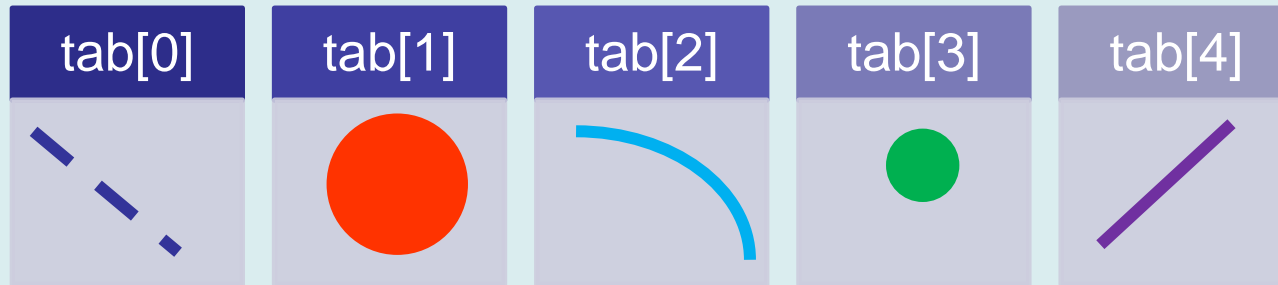
```
struct Line
{
    double x1,y1,x2,y2;
};

struct Circle
{
    double centerx,centery;
    double radius ;
};

struct Arc
{
    double centerx,centery;
    double radius ;
    double startAngle, endAngle ;
};
```

Unie 5 - przykład

- Jak umieścić obiekty `Line`, `Circle` i `Arc` np.: w tablicy w dowolnej kolejności?

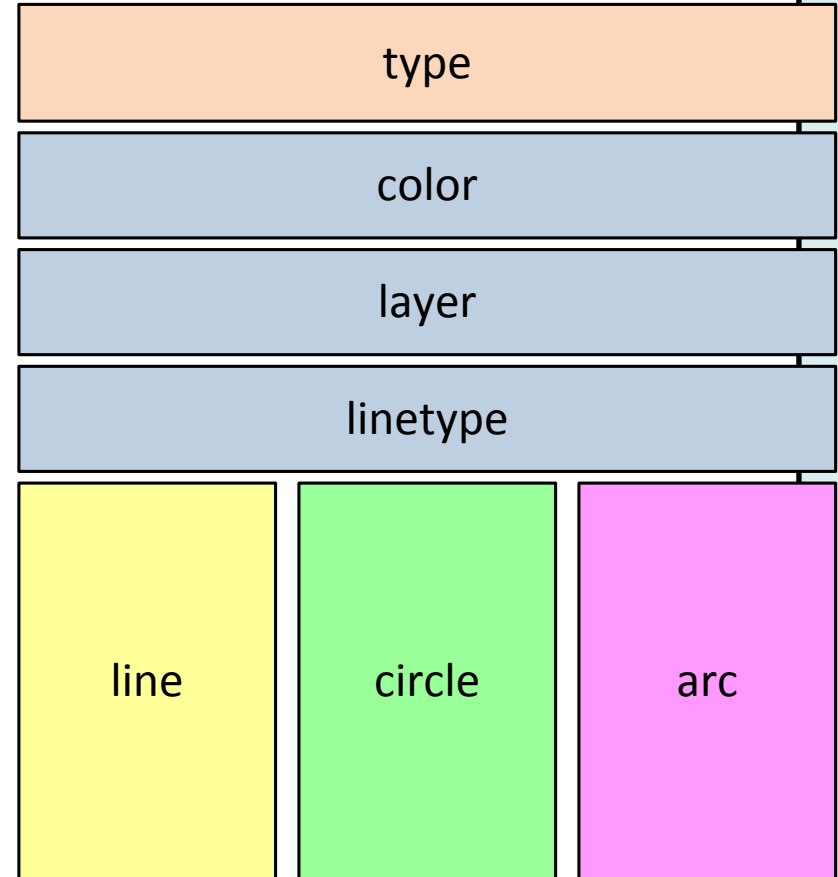
- Struktura `Entity`, która może być linią, kołem albo łukiem...
- `struc Entity tab[1000];` -- tablica pozwalająca na umieszczenie w niej 1000 wektorów...

Unie 5 - przykład

```
enum EntityType {eline,ecircle, earc};
struct Entity
{
    // selektor typu unii
    enum EntityType  type ;

    // wspólne pola
    int color;
    int layer;
    int linetype;

    // elementy składowe
    union
    {
        struct Line line;
        struct Circle circle;
        struct Arc arc;
    };
};
```


Unie 6 - przykład

Funkcje do „rysowania”

```
void drawLine( double x1,double y1, // pierwszy punkt
               double x2,double y2 // drugi punkt
){
    printf("line[%f,%f,%f,%f]\n",x1,y1,x2,y2);
}

void drawCircle(double xc,double yc,double radius)
{
    printf("circle[(%f,%f),%f]\n",xc,yc,radius);
}

void drawArc( double xc,double yc,double radius,
              double sa,double ea)
{
    printf(„arc[(%f,%f),%f,%f>%f]\n",xc,yc,radius,sa,ea);
}
```

```
// w przyszłości lepiej...
void drawLine(      const struct Line*line){
    printf("line[%f,%f,%f,%f]\n",
           line->x1, line->y1,
           line-> x2, line-> y2);
}
```

Unie 7 - przykład

Funkcja do „rysowania” struct Entity

```
void draw(struct Entity entity)
{
    // setColor(entity.color);
    // setLayer(entity.layer);
    // setLinetype(entity.linetype);
    switch(entity.type) {
        case eline:
            drawLine(entity.line.x1, entity.line.y1,
                    entity.line.x2, entity.line.y2);
            break;
        case ecircle:
            drawCircle(entity.circle.centerx, entity.circle.centery,
                    entity.circle.radius);
            break;
        case earc:
            drawArc(entity.arc.centerx, entity.arc.centery,
                    entity.arc.radius,
                    entity.arc.startAngle, entity.arc.endAngle);
            break;
    }
}
```

draw line accessing
entity.line

draw circle accessing
entity.circle;

draw arc accessing
entity.arc

Unie 8 - przykład

Wypełnianie tablicy wektorami

```
int main(){
    struct Entity tab[1000];
    int count=0;
    int i;
    // umieszczenie linii
    tab[0].type=eline;
    tab[0].line.x1=10;
    tab[0].line.y1=10;
    tab[0].line.x2=100;
    tab[0].line.y2=100;
    count++;
    // umieszczenie okręgu
    tab[1].type=ecircle;
    tab[1].circle.centerx=100;
    tab[1].circle.centery=100;
    tab[1].circle.radius=20;
    count++;
}
```

Unie 8 - przykład

Wypełnianie tablicy wektorami

```
// ...

// umieszczenie łuku
tab[2].type=earc;
tab[2].arc.centerx=200;
tab[2].arc.centery=200;
tab[2].arc.radius=40;
tab[2].arc.startAngle=0;
tab[2].arc.endAngle=90;
count++;

// rysowanie
for(i=0;i<count;i++)draw(tab[i]);

return 0;

} // koniec funkcji main()
```

```
line[10.000000,10.000000,100.000000,100.000000]
circle[(100.000000,100.000000),20.000000]
arc[(200.000000,200.000000),40.000000,0.000000>90.000000]
```

Co należy zapamiętać

- Deklaracja typu wyliczeniowego enum

```
enum color {red, green, blue};
```

- Deklaracja struktur

```
struct complex  
{  
    double re;  
    double im ;  
}
```

- Deklaracja zmiennych wraz z nadaniem wartości początkowych.

```
struct complex x={1.0, 1.0};
```

Co należy zapamiętać

- Pola bitowe

```
struct bitfields{  
    int a:1;  
    int b:1;  
    int c:1;  
};
```

- Deklaracja unii, praktyka umieszczania unii wewnątrz struktury razem z selektorem unii.
- Przydział pamięci dla struktur i unii
- Dostęp do pól struktur lub unii (operator kropkowy)

```
e.type=earc;  
e.arc.centerx=200;
```